

նրդ քիչ ուրախութիւն ցուցուցի : Ձիս այս մտմտութիւն ազատողն անա սա մարդն եղաւ :

Այս ըսելով՝ ժողովրդեան մէջ մատովը կրօնաւոր մը ցրցուց որ սեան մը կրքընած կեցեր էր :

Կիպրոսի բազաւորը դէպ ի այն կողմը նայած չնայած՝ վազեց զնաց Լեւոն կրօնաւորին քովը, բռնեց ձեռքէն, ու բարձրաւնդակին մօտ բերաւ. բայց անկալ չուզեց վեր ելլել :

— Իշխանքդ իմ, ըսաւ Լուսինեանը Կիպրոսի պարօններուն. անա ձեզի բազաւոր մը որ շատերնիդ չէք ճանչնար. եկէք Հայոց բազաւորին ձեռքը համբուրեցէք :

— Տեղերնիդ կեցէք, պարօնայք, ըսաւ Լեւոն հանդարտութեամբ պալատականներուն՝ որ սկսեց էին իրեն մօտենալ Պետրոս կաշխատէր որ այն բազաւասակ կրօնաւորը նորէն իշխանութիւնը ձեռք առնուի :

— Հետս եկուր, տէր արքայ, ըսաւ. անա ես զօրքով ու ստրկով ճամբայ կ'ելլեմ : Յաղորտիւնը մերը պիտի ըլլայ, եւ զուտորէն արօղ կ'ընստիս. կամ քե եկուր բազաւորակերպ կեանք մը անցուր երջանկաւետ Կիպրոսին մէջ՝ ուր այնչափ ատեն բազաւորեր են մեր նախնիքը :

Լեւոն կրօնաւորը ժպտեցաւ.

— Այդ առաջարկութիւնը ինծի համար չէ, տէր արքայ, ըսաւ. ես իմ վիճակս արդէն ընտրեմ եմ. անա նորէն վանք կը դառնամ ու մէյմընայ անկէց դուրս չեմ ելլեր : Այսօր վերջին անգամն էր որ Հայոց բազաւորին վրայ խօսք եղաւ :

Ե. ՏԻՄՈՒԼԷ ՊԱՌՈՆ :

j'ai montrée à votre venue. Celui qui m'a tiré d'embarras, le voilà.

Et il désignait du doigt, dans la foule, un moine appuyé contre une colonne.

A peine les yeux du roi de Chypre se furent portés de ce côté, qu'il s'élança vers le frère Léon, le prit par la main et le ramena vers l'estrade, au pied de laquelle le moine persista à rester.

— Seigneurs, dit Lusignan aux barons de Chypre, voici un monarque que beaucoup d'entre vous ne connaissent pas ; venez baiser la main du roi d'Arménie.

— Restez, seigneurs, fit avec calme frère Léon aux courtisans qui s'approchaient... Pierre cherchait à rendre au monde le moine couronné.

— Revenez, Sire, disait-il : je pars avec une armée et des trésors. Nous serons vainqueurs et vous remonterez sur votre trône ; ou bien vous vivrez royalement dans l'heureuse Chypre, où nos aïeux ont si longtemps régné.

Frère Léon sourit.

— Cela ne me tente pas, Sire, répondit-il ; j'ai bien choisi mon lot. Je retourne au cloître pour n'en plus sortir. Aujourd'hui on a parlé pour la dernière fois du roi d'Arménie.

E. DU MOLAY BACON.

ՓԱՐԻՉԵԱՆ ԱՄՍԱԳԻՐ

Քաղաքական խնդիրներու կողմանէ այս օրերս հանդարտութիւն էր. միայն ատեն ատեն հասարակաց կարծիքը մէյմը Խալիոյ՝ մէյմալ Ամերիկացւոց ու Անգղիացւոց մէջ եղած զժտութեան վրայ կը պտըտէր :

Աւստրիան Խալիոյ մէջ երեւցած անհանգստութիւններէն յորդորուած՝ ետեւէ էր որ այն երկրին տէրութիւնները այլ եւ այլ բարեկարգութիւններու ձեռք զարնէն : Խալիոյ մէջ զօրք պահելը ծանր է իրեն. Փիեմոնթի հետ ունեցած անհամաձայնութիւնը, անկէց ի գատ՝ Անգղիոյ օրագիրներն ալ, որ տէրութեան կամացը գործիք կը սեպուին, իրենց սաստիկ խօսքերովը անհանգստութիւն կուտան Աւստրիոյ. որով յօժարեալ կերեւնայ յորդորելու Խալիոյ մանր տէրութիւններն որ քաղաքակրթութեան մէջ առաջ երթալու ճամբայ մը բռնեն :

Կըսեն քե՛ նախկին բազաւորը բողոք մը ըրեր է Փարիզու դեսպանաժողովին իր գործոցը մէջ խառնուելուն դէմ. բայց կերեւնայ քե՛ միտք ունի ինքնայոժար սրտով իր երկրին հարկաւոր եւ

օգտակար ճանչցած ազատութիւնները տալու :

Ռուսաց կայսրը արտասահման Լեհացւոց ներումն տուաւ. որով քաղաքական կռիւներու պատճառաւ Լեհաստանէն հարկաւ կամ քե՛ կամաւ դուրս ելած մարդիկը, մանաւանդ քսանընձինգ տարիէ ի վեր, կրնան այստեւտեւ իրենց հայրենիքը դառնալ համարձակ ու հանգիստ բնակիլ :

Արեւելքէն եկած չուրերէն ումանք քեպտ եւ շատ ցաւալի էին, այսինքն այլ եւ այլ քաղաքաց մէջ եղած ջարդերն ու խռովութիւնները, ինչպէս Երուսաղէմ, Նապլուսա, Մարաշ, Թոգատ, Ամասիա, Ֆիլիպպի եւ այլն, բայց Եւրոպացւոց անգամ մեծ յոյս կուտայ Օսմանեան ինքնակալին հաստատուն կամքը, որով իր կայսերական վերջի հրովարտակին գործադրութիւնը կուզէ : Եւ այս բանիս յայտնի ապացոյց է հալատակ ազգաց կողմանէ մէյմէկ երեսփոխան ընտրուիլը իբրեւ անդամ տէրութեան խորհրդարանին : Մեր ազգին կողմանէ ընտրուող երկու մեծապատիւ անձինքն ալ, այսինքն քե՛ Տիգրան Մինրան Պէյը եւ քե՛ Տա-

տեան օրովհանձնեա Ամիրան, որ ոչ միայն ազնիւ ազգատոհմներուն հաւատարիմ ծառայութեանցը համար, այլ եւ իրենց անձնական կատարելութիւններովը արժանաւոր եղած են միշտ տէրութեան վստահութեանն ու իրենց ժողովրդոց համարմանը, տարակոյս չունինք որ վեհափառ արքային գեղեցիկ դիտաւորութիւնները ինչպէս որ պետք է պիտի կատարեն :

Փարիզու մէջ այս օրերս խօսակցութեան զըխաւոր նիւթ եղած էր մշակութեան բերքերուն համաշխարհական հանդէսը :

Ճարտարութեան Պալատին ներսն ու դուրսը ահագին ընդարձակութեամբ տեղ բռնած էր այս փառաւոր հանդէսը : Շէնքին մէջտեղի մեծ կտորը գեղեցիկ պարտեզ մը ձեւացած էր՝ զանազան ծառերով ծաղկըներով շատրուաններով ու գեղջկական նստարաններով զարդարած : Երկու քովերը Եւրոպայի գրեթէ ամէն կողմերէն եկած կովեր եղներ ու ցուլեր դրուած էին՝ զատ զատ գոմերու մէջ, անոնց հովիւներն ալ իրենց յատուկ հագուստներովը քովերին կեցած : Պալատին մէջ բաւական տեղ չմնալուն՝ դուրսն ալ ընդարձակ գոմեր շինուած ու հոն դրուած էին ուրիշ տեսակ տեսակ անասուններէ զատ Մաճառստանի եղները՝ որ գրեթէ կանգուն ու կէս երկայնութեամբ եղջիւրներ ունին : Պալատէն դուրս էին նաեւ ոչխարի ու խոզի տեսակ տեսակ ցեղերը, մէկ կողմն ալ ամէն ցեղ ընտանի բոջոններ : Իսկ պալատին վերի յարկը շարուած էին երկրագործական զանազան բերքեր ու նորահնար գործիքներ, որոնց շատը անցած տարուան արուեստահանդիսին մէջ ալ կրգտուէր : Այս երկրագործութեան հանդէսը տեսնելու համար ներս մտնողէն մէկ ֆրանք կտուէր, եւ օրը մինչեւ երեսուն հազար հոգի

կար՝ կըսեն՝ մտնող. եւ որովհետեւ տասը օր քշեց հանդէսը, ըսել է թէ 300,000 հոգի մտեր են ներս, ու նոյնչափ ալ ֆրանք ձգեր են, որ ճարտարութեան պալատը կանգնող ընկերութեան կերբայ : Թէ որ այսպիսի կենցաղօգուտ գործողութիւնները մեծ փառք ու պարծանք են այն տէրութեան որ կը քաջալերէ ու կօզնէ ասոնց պատճառ եղողներուն, անտարակոյս շատ զօրաւոր ապացոյց ալ է եւրոպական ժողովրդոց յառաջադիմութեանն ու ընկերական բարեմախանձ հոգւոյն :

Անկէց ի զատ՝ մեծամեծ պատրաստութիւններ կան կայսրորդոյն մկրտութեանը հանդիսին համար, որ պիտի ըլլայ ամսոյս 14ին : Բայց Փարիզացիք այս ուրախարար զբաղմունքները կարծես թէ բոլորովին մոռցան՝ երբոր հեղեղանման անձրեւներէ ետքը Գաղղիոյ շատ կողմերուն գետերը զայրացան բարձրացան, իրենց բնական սահմաններէն դուրս ելան, քովի գեղերը, դաշտերը արտերը կոխեցին, ապականեցին, փճացուցին : Լիոն, Սենտին, Օռլեան, Թուո, Պյուա եւ ուրիշ շատ քաղաքներ կամ թէ անոնց մէջմէկ կտորները ջրի տակ գնացին, հարիւրաւոր՝ քերէս նաեւ հազարաւոր հոգիք՝ որը խղրուեցան՝ որը փլած տներուն աւերակաց տակը բաղուեցան : Լիոնի մէջ քսան հազարի չափ արք եւ կանայք եւ տղայք լեղապատառ հազիւ կըցան ձգել փախչիլ գիշերանց իրենց տներէն՝ գրեթէ ամէն բանէ մերկ եւ կողոպուտ : Վեհափառ կայսրը իբրեւ արդարեւ հայր ժողովրդոց՝ մէկէն վազեց գնաց այն խեղճերը մխիթարելու եւ անոնց օգնութիւն հասցընելու ինչ կերպով որ կարելի էր. եւ կրնայ ըսուիլ թէ բոլոր Գաղղիացւոց կարեկցութիւնն ու արտասունքն ալ իր հետը տարաւ բշուառացեալ հայրենակիցներուն :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՂԱՒԱՅԻ ՄԸ .

Հայը այն ազգերէն մէկն է որ գլխերնուն անցած փորձանքները որչափ որ շատ եղեր են՝ այնչափ ալ իրենց վրայ կսկծացող բարեկամներ շատ կրգտնեն :

Կրնայինք յիշատակել հոս քանի մը անուններ որ մեր հայրենակցաց երախտագիտութեանը արժանաւոր են, բայց առ այժմ մէկը միայն մէջ բերենք, այսինքն Պ. Լեժէ բժիշկը, որուն մասնաւոր կերպով մը պարտք կը համարինք շնորհակալութիւննիս յայտնել հրապարակաւ :

UN FRANÇAIS PHILARMÉNIEN.

L'Arménie est une de ces nationalités sympathiques qui trouvent autour d'elles autant de dévouements et d'amitiés qu'elles ont compté, dans leur histoire, de misères et de douleurs.

Nous pourrions citer à nos compatriotes bien des noms qui se recommandent à leur reconnaissance ; mais il en est un qui se présente avant tous les autres, et que nous nous faisons un bonheur et un devoir d'écrire dans ces colonnes : M. Léger, docteur en médecine.